

ПАМ'ЯТІ ВЧЕНОГО

В.В. Добровольська, О.М. Збанацька, О.Г. Кириленко

СВІТЛИЙ ПАМ'ЯТІ ВЧЕНОГО, ПЕДАГОГА, НАСТАВНИКА

12 серпня 2015 р. на 66 році обірвалося життя відомого вченого, педагога, доктора історичних наук, професора, академіка Академії наук вищої освіти України – Михайла Семеновича Слободяника.

Пішов із життя мудрий управлінець, талановитий учений, педагог і організатор. З його ім'ям пов'язана ціла епоха сучасної історії бібліотекознавства та документознавства. Упродовж свого понад 40-річного професійного життя Михайло Семенович гідно представляв бібліотекознавчу і документознавчу думку в науковому світі, був організатором діяльності провідних інформаційних установ, вищих навчальних закладів інформаційної сфери. В його творчому доробку організація та проведення багатьох міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів, круглих столів, присвячених актуальним проблемам бібліотечної та інформаційно-комунікативної діяльності. М.С. Слободяник був ініціатором заснування і тринадцятирічний час головним редактором міжнародного науково-практичного журналу «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія».

М.С. Слободяник закінчив Київський державний інститут культури ім. О.Є. Корнійчука й одержав спеціальність бібліотекаря-бібліографа. Працювати за фахом розпочав у відділі НТІ галузевого сільськогосподарського інституту Української філії ДержНДПТ.

Закінчивши аспірантуру Московського державного інституту культури, Михайло Семенович захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю бібліотекознавство і бібліографія. Після захисту дисертації працював завідувачем кафедри бібліотекознавства і бібліографії на Наманганському факультеті Ташкентського державного інституту культури.

Працював у Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського (1986-1997 рр.), обіймаючи керівні посади. 1995 р. першим в Україні захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю бібліотекознавство, книгознавство і бібліографознавство на тему «Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій в період освоєння інформаційних технологій».

Обіймав посаду директора Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки Української академії аграрних наук. Важливий етап його діяльності був пов'язаний із початком його роботи в системі підготовки кадрів. Михайло Семенович займав посади: декана факультету документальних комунікацій і міжнародної інформації КНУКіМ; завідувача кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Європейського університету.

Після переходу до Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв 2004 р. очолив кафедру документальних комунікацій, а 2006 р. – Інститут державного управління та інформаційної діяльності. Він ініціював та провів 8 міжнародних науково-практичних конференцій «Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики». Під час роботи в Академії пріоритетним напрямом його наукової діяльності стає дослідження теоретичних проблем документознавства та підготовка кадрів і науковців із цієї спеціальності. Він уперше обґрунтував новий напрям цієї науки – галузеве документознавство, в межах якого під його науковим керівництвом захищено низку кандидатських дисертацій. Значну увагу він приділяв розробці теоретичних і прикладних засад підготовки майбутніх документознавців.

Своєю наполегливістю сформував інтелектуальний осередок і забезпечив науково-практичне підґрунтя для створення в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій зі спеціальності 27.00.02 – документознавство, архівознавство. В Академії за період роботи спеціалізованих вчених рад протягом 2008-2012 рр. захистили кандидатські дисертації 14 осіб, серед яких 6 співробітників кафедри і 5 аспірантів Академії. За час роботи в Академії сформована наукова школа, що розвиває інформаційну концепцію документознавства, в межах якої під науковим керівництвом професора М.С. Слободяника було захищено 9 кандидатських дисертацій.

Михайло Семенович був також заступником голови спеціалізованої вченої ради НТТУ «КПІ» із соціальних комунікацій та членом спеціалізованих вчених рад ХДАК і КНУКіМ зі спеціальності 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія. Він входив до складу редколегій провідних фахових журналів «Вісник Книжкової палати», «Бібліотечний вісник», «Бібліотечна планета», «Вісник Харківської державної академії культури», «Інформація і ринок».

З 2004 р. в НАКККіМ випускається міжнародний журнал «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія», затверджений ВАК України як фаховий з історичних наук і соціальних комунікацій, головним редактором якого був М.С. Слободяник. Михайло Семенович розробив оригінальну структуру цього часопису та залучив провідних вітчизняних і зарубіжних вчених до участі у його редколегії та авторському колективі.

Бібліографія вченого нараховує понад 220 наукових праць, що яскраво відображає плідний 45-річний шлях становлення та формування вченого, його ґрунтовний внесок у розвиток методології, теорії та історії бібліотекознавства, бібліографознавства та документознавства. Вона є свідченням широти його наукових зацікавлень, джерелом аналізу розвитку найскладніших питань наук інформаційно-комунікаційного циклу.

Результати його праці знайшли широке професійне визнання – Міжнародний біографічний інститут нагородив його почесним званням «Людина 1999 року», медаллю «За заслуги у ХХ столітті» та включив до міжнародної ради наукових експертів.

Михайло Семенович Слободяник був відомим вченим, не байдужим до своєї справи, порушував проблемні питання, що ставали предметом професійного обговорення та сприяли подальшому вдосконаленню вищої бібліотечної і документознавчої освіти в Україні.

Михайло Семенович був великим вченим і педагогом, мріяв реалізувати ще більш фундаментальні проекти, але доля не дала йому змоги це здійснити. На життєвому шляху М.С. Слободяника було багато перешкод, які він долав, не втрачаючи авторитету, самобутності та знаходячи у вирішенні майже кожної проблеми позитивні моменти, які дозволяли йому бути, як він сам любив говорити, «Слободяником», вкладаючи в це надзвичайну працездатність і власну неповторність.

Наукова діяльність М.С. Слободяника одержала широке визнання серед фахівців інформаційно-бібліотечної сфери. Починаючи з вересня 2015 р., в наукових і освітніх установах України проведено низку заходів, присвячених вшануванню його пам'яті. Зокрема, в Одеському національному політехнічному університеті на VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології ХХІ століття» документознавці України вшанували пам'ять відомого вченого, пролунали спогади, підготовлено презентацію та виставку його наукових праць.

18 вересня 2015 р. у Національній науковій сільськогосподарській бібліотеці НААН України відбулася презентація біобібліографічного покажчика «Професор Михайло Семенович Слободяник (1949-2015): біобібліографічний покажчик наукових праць за 1974-2015 роки», присвячена пам'яті видатного вітчизняного вченого.

9 грудня в Інституті бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського відбулися Бібліотекознавчі студії «Михайло Семенович Слободяник – вчений, педагог», присвячені пам'яті М.С. Слободяника – відомого вченого і педагога, українського бібліотекознавця, документознавця і бібліографознавця. Провідні вчені НАН України, колеги та учні Михайла Семеновича багатогранно висвітили науковий доробок вченого, співробітники

НБУВ підготували книжкову та електронні виставки, презентації, присвячені вшануванню його пам'яті. Гадаємо, що заходи, присвячені науковцю, знайдуть своє продовження в цих та інших наукових установах.

Важко, коли з життя йде Учитель, Наставник, Фахівець. Михайло Семенович назавжди залишатиметься в нашій пам'яті непересічною постаттю, здатною об'єднати колектив, спрямувати, націлити на єдиний правильний результат спільної справи; мудрим керівником, який умів у кожному розгледіти особистість.

Світла пам'ять про Михайла Семеновича Слободяника зігріватиме душу кожного, хто мав щастя навчатися, працювати, спілкуватися з видатним науковцем і справжньою людиною.

Висока професійна майстерність, його життєва мудрість, організаторський талант назавжди лишаться у вдячній пам'яті його учнів.

О.М. Василенко, О.В. Воскобойнікова-Гузєва

МИХАЙЛО СЕМЕНОВИЧ СЛОБОДЯНИК – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ УЧЕНИЙ-БІБЛІОТЕКОЗНАВЕЦЬ

У статті представлено огляд основних наукових здобутків українського бібліотекознавця та документознавця Михайла Семеновича Слободяника за період його діяльності у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського. Основний акцент зроблено на теоретичних, методологічних і прикладних розробках того періоду та розвитку його ідей послідовниками.

Ключові слова: Михайло Семенович Слободяник, бібліотекознавство, наукова бібліотека, Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Інститут бібліотекознавства.

О.М. Василенко, О.В. Воскобойнікова-Гузєва

МИХАИЛ СЕМЕНОВИЧ СЛОБОДЯНИК – ВЫДАЮЩИЙСЯ УКРАИНСКИЙ УЧЕНЫЙ-БИБЛИОТЕКОВЕД

В статье представлен обзор основных научных достижений украинского библиотековеда и документоведа Михаила Семеновича Слободяника за период его деятельности в Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского. Основной акцент сделан на теоретических, методологических и прикладных разработках того периода и развитии его идей последователями.

Ключевые слова: Михаил Семенович Слободяник, библиотековедение, научная библиотека, Национальная библиотека Украины имени В.И. Вернадского, Институт библиотековедения.

О.М. Vasylenko, O.V. Voskoboinikova-Guzieva

MYKHAILO SEMENOVYCH SLOBODIANYK IS A KNOWN UKRAINIAN SCHOLAR IN LIBRARY SCIENCE

An overview for the main scientific achievements of Mykhailo Semenovych Slobodianyuk, a known Ukrainian scholar in the field of library and documentary science of the period of his activity at Vernadsky National Library of Ukraine was presented in the article. Emphasis was made on his theoretical, methodological and applied working outs and further development of his ideas by the followers.

Keywords: Mykhailo Semenovych Slobodianyuk, library, scientific library, Vernadsky National Library of Ukraine, Institute of Library science.